Stadskerk Nijmegen (OCP), 13 maart 2022, Tweede zondag Veertigdagentijd, 'Reminiscere' voorganger: ds. Henk Gols (PKN)

[1e lezing: Exodus 34, 27-35] (Nieuwe Bijbelvertaling)
27 De HEER zei tegen Mozes: 'Stel deze geboden op schrift, want op grond van deze geboden sluit ik met jou en de Israëlieten een verbond.' 28 Veertig dagen en veertig nachten bleef Mozes daar bij de HEER, zonder te eten of te drinken. En hij schreef de tekst van het verbond, de tien geboden, op de platen.
29 Mozes daalde de Sinai af, met de twee platen van het verbond bij zich. Hij wist niet dat zijn gezicht glansde doordat hij met de HEER had gesproken. 30 Toen Aäron en de andere Israëlieten de glans op Mozes' gezicht zagen, durfden zij niet naar hem toe te gaan, 31 maar Mozes riep hen bij zich. Aäron en de leiders van het volk kwamen bij hem en Mozes sprak met hen. 32 Daarna kwamen ook de andere Israëlieten. Hij droeg hun op zich te houden aan alles wat de HEER hem op de Sinai gezegd had. 33 Toen hij uitgesproken was, bedekte hij zijn gezicht met een doek. 34 Steeds wanneer Mozes voor de HEER verscheen om met hem te spreken, deed hij de doek af, totdat hij weer naar buiten kwam. Als Mozes de Israëlieten dan zei wat hem opgedragen was, 35 zagen zij hoe zijn gezicht glansde. Daarna bedekte hij zijn gezicht met de doek, totdat hij opnieuw met de HEER ging spreken.

[Evangelie: Lukas 9, 28-36] (Nieuwe Bijbelvertaling)
28 Ongeveer acht dagen nadat Jezus dit had gezegd ging hij met Petrus, Johannes en Jakobus de berg op om te bidden. 29 Terwijl hij aan het bidden was, veranderde de aanblik van zijn gezicht en werd zijn kleding stralend wit. 30 Opeens stonden er twee mannen met hem te praten: het waren Mozes en Elia, 31 die in hemelse luister verschenen waren. Ze spraken over het levenseinde dat hij in Jeruzalem zou moeten volbrengen. 32 Petrus en de beide anderen waren in een diepe slaap gevallen; toen ze wakker schoten, zagen ze de luister die Jezus omgaf en de twee mannen die bij hem stonden. 33 Toen de mannen zich van hem wilden verwijderen, zei Petrus tegen Jezus: 'Meester, het is goed dat wij hier zijn, laten we drie tenten opslaan, een voor u, een voor Mozes en een voor Elia,' maar hij wist niet wat hij zei. 34 Terwijl hij nog aan het spreken was, kwam er een wolk aandrijven, die een schaduw over hen wierp; ze werden bang toen de wolk hen omhulde. 35 Er klonk een stem uit de wolk, die zei: 'Dit is mijn Zoon, mijn uitverkorene, luister naar hem!' 36 Toen de stem verstomd was, was Jezus weer alleen. Ze zwegen over het voorval en vertelden in die tijd aan niemand wat ze hadden gezien.

[overweging:]
Licht voor Oekraïne — vanmiddag worden in deze kerk lichten ontstoken 'voor Oekraïne' — in dit gebouw dat voor het licht is gemaakt. Het licht stroomt door de ramen naar binnen. In de liturgie brandt het licht van de kaarsen en worden woorden gehoord en rituelen uitgevoerd die van licht vervuld zijn. Gebeden branden als kaarsen. En al dat licht valt op onze gezichten. Het licht zoekt een weg naar ons hart. Met dat licht gaan we naar buiten — buiten, waar schitterend lentelicht in de lucht zit maar toch de wereld in beklemmende duisternis gehuld is.

Licht voor Oekraïne — hoe zo? Kunnen wij licht stellen tegenover het gewelddadige duister? Steden in puin, mensen in puin… Jawel, maar als wij ook nog de hoop opgeven, gaat het gordijn helemaal dicht. De hoop zorgt voor een spoor van licht, ook al breekt er om ons heen van alles stuk.

In het evangelie is Jezus op weg naar Jeruzalem. Als het evangelie wordt geschreven, is Jezus verwoest en de stad Jeruzalem eveneens. Feitelijk is Jezus op weg naar een ontluisterend einde, naar een zee van lijden en dood. En toch is deze tweede zondag van de Veertigdagen vervuld van licht. Straks in zijn lijden en dood is hij niet om aan te zien, maar op deze 'achtste dag' kijken wij naar zijn gezicht en zien wij hoe de aanblik van zijn gezicht ánders is, wij zien hem gekleed in een schitterend wit. Het evangelie zegt dat het gebeurde toen Jezus aan het bidden was. Toen hij bad werd hij anders, werd als het ware een stralend witte gebedsmantel om hem heen gelegd. Het bidden van Jezus vormt een hoogtepunt in het evangelie. In het evangelie van Lucas zijn nauwelijks bergen, maar nu is er de berg van het gebed. Bidden is verheffing.

Van Mozes hoorden wij het al: dat bij het spreken met God op de berg Sinai de huid van zijn gezicht ging stralen. Van het spreken met God ga je glanzen. Want in de woorden van God zit het licht. Het eerste woord van God überhaupt is 'er zij licht!' Er is geen woord van God zonder dat eerste licht. Glanzend licht lag over het gelaat van Mozes als God tot hem sprak. Als Mozes de woorden van God overbracht aan het volk, straalde hij nog steeds. Het licht van het gesprek met God nam hij mee de berg af. Beneden, in de alledaagse werkelijkheid, bleef dat licht maar stralen. Als hij beneden tussen de mensen de heilige woorden sprak, zagen ze zijn alsmaar stralende gezicht. Als hij met de heilige woorden klaar was, deed hij een doek voor zijn gezicht, een sluier — omdat het stralen maar doorging. Het werd de mensen teveel, ze moesten ook toekomen aan de gewone dingen van het leven, aan de dagelijkse bezigheden met hun grijstinten. Even verdragen wij het licht, even lukt het ons méé opgetild te worden, op zondag laten wij ons in de viering graag door het licht beschijnen, maar daarna moet het dagelijkse leven weer worden opgepakt. Wij hebben het nodig dat af en toe het gordijn opengaat, maar daarna moet het weer dicht: dan doen wij het met de herinnering, met wat vonken in ons hart. Het is 'zien, soms even', maar een hoogtepunt is niet om ons blijvend op vast te zetten. 'Laten we drie tenten bouwen', zegt Petrus als hij tussen slapen en waken ziet wat hij nooit eerder zo prachtig zag. Hoe begrijpelijk is het dat Petrus het schitterende licht wil vangen en vasthouden. In deze lentedagen waarin het duister zich brutaal manifesteert, zou je overal wel van tenten van licht willen inrichten. Vanmiddag wordt ook deze kerk zo'n tent van het licht. Twee uur lang. Daarna schuift het gordijn weer dicht en moeten we het licht meedragen van binnen. Het schittert niet meer voor onze ogen, maar hopelijk blijft iets van het licht hoorbaar en zichtbaar in wat we zeggen en doen.

Drie bijbelse figuren hebben op de berg Gods woorden gehoord. Mozes, Elia en Jezus. In het evangelie staan ze op deze achtste dag op de berg bij elkaar. Zie hoe ze samen baden in het licht! Mozes, die vanwege het licht in Gods woorden is gaan glanzen. Elia die van het vuur in

de woorden van God zelf vurig is geworden. En Jezus, opeens zo anders om te zien, die bezig is op te gaan naar Jeruzalem, waar alleen maar verwoesting wacht, maar die nu plotseling gehuld is in de witte kleren van de verrijzenis. Hij wordt boven de angstaanjagende puinhopen opgetild. Even. Met hem gebeurt wat psalm 27 zingt in een bewerking van Lloyd Haft: ‘Eén ding heb ik verlangd: / dat in mijn ogen / uw schoonheid worde gelezen.’

De drie leerlingen die Jezus op de berg van het gebed vergezellen, Petrus, Johannes en Jakobus, zien het geheim van Jezus. Ze zien Jezus zonder sluier. Het geheim van Jezus’ leven is klaarblijkelijk het gebed. En zijn bidden is ingebed in het voortdurende gesprek met Mozes en Elia — Mozes, de man van de Wet, de Tora; Elia, de vertegenwoordiger bij uitstek van de Profeten. Zonder Wet en Profeten is Jezus niet te begrijpen. Het evangelie kan niet helder gehoord worden als de onder en boventonen van de joodse Bijbel niet volop mee klinken. Petrus, Johannes en Jakobus zien Jezus nu bij het juiste licht, in de juiste context.

Maar het visioen vervluchtigt. Wat even wordt geschouwd is niet grijpbaar, je kunt er geen gebouw omheen zetten. Er schuift een gordijn voor het visioen, een verhullende wolk, de wolk van Gods verborgen aanwezigheid. Er is dan van wat eerder zo prachtig was niets meer te zien. Maar waar het gordijn is dichtgetrokken, klinkt uit de verhulling een stem: ‘dit is mijn zoon, mijn uitverkorene, hoor naar hem!’ De drie leerlingen zien dan alleen nog maar Jezus, in zijn eenzaamheid: Jezus in zijn verhulling, zonder hemels toneellicht. Jezus in zijn breekbaarheid. Maar de stem in hun oren zegt: hij is het. Laat hij bepalend voor je zijn.

Jezus daalt met zijn leerlingen de berg af. De mystieke ervaring is er geweest, het licht is gezien, het geheim heeft zich laten tasten, de stem heeft geklonken. Nu moet het de wereld in van alledag. Onder aan de berg straks is het meteen raak en stuit Jezus dadelijk op een gemankeerd en gebroken mensenkind. Het licht wil niet blijven op de berg, het wil naar beneden stromen, de menselijke chaos in.

Licht voor Oekraïne — dat betekent in elk geval dat wij besluiten om in onszelf het licht toe te laten. Dat wij besluiten om aan elkaar het licht van Christus te ontsteken en het licht vervolgens mee te nemen naar de waanzin van de wereld. Moge in die wereld ons gebed de hoop gaande houden, moge ons denken en onze daden helder worden door het licht dat wij meedragen. Mogen wij deze week in ons stemgedrag helder zijn en duidelijk kiezen tegen alles wat het licht verduistert. Kiezen tegen de smoezeligheid van hele en halve leugens. Kiezen tegen het banale maar machtige eigenbelang. Want wij weten nu van het gesprek op de berg, en dat Jezus niet los verkrijgbaar is van Mozes en Elia. Mozes die met tablets vol lichtwoorden de berg afkomt: licht dat zich wil nestelen in ons privéleven en ons leven als wereldburger. En Elia die vurig staat voor al die profeten die ons erbij bepalen dat alles wat schittert van nul en gener waarde is als wij ons niet bekommeren om elkaar, ons niet verantwoordelijk weten voor wie leven zonder licht en uitzicht. Jezus is dus niet om je aan te vergapen, niet om je prettig filosofisch of godsdienstig bij te voelen, maar om te horen wat hij zegt en te volgen waar hij gaat. Hij zoekt de puinhopen op. Want het licht dat ons gegeven is wil niet schitteren zoals in de gouden kathedraal van de Moskouse patriarch Kirill,

het wil niet bestaande brute heersers van een religieuze glans voorzien. Nee het licht wil onmachtige en gebroken mensen optillen, het wil een glans leggen op ons gezicht als wij eenvoudig aan tafel gaan en elkaar in het licht van Christus willen herkennen als prachtige mensen. Prachtig omdat wij naar Christus luisteren en daarom louter vrede zeggen en bedoelen voor elkaar. Licht en vrede juist als ons leven lastig en moeilijk is; licht en vrede tegen de machten van het kwaad in, tegen wat mensen wereldwijd tegen elkaar ophitst in.

Moge in onze ogen Gods schoonheid worden gelezen. Mogen wij Christus ontvangen: zijn licht in ons bloed —

in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.

Henk Gols, henkgols@planet.nl